

DAEŞ'in Yeni Cephe Hattı Endonezya

Endonezya'nın Surabaya şehrinde 13 Mayıs Pazar günü gerçekleştirilen ve üç kiliseyi hedef alan bombalı saldırılarda 12 kişi hayatını kaybetti. DAEŞ'in Güneydoğu Asya'daki etkisini tekrar gündeme getiren intihar saldırıları, bir ailenin tüm bireylerince gerçekleştirilmesiyle de büyük bir şok etkisi yarattı.

Saldırılarda Oepriarto ailesinin bireyleri aynı anda farklı kiliseleri hedef seçmişti. Ailenin iki erkek çocuğu Santa Maria Kilisesi'ne, anne ve iki kız çocuğu Diponegoro Kilisesi'ne, baba ise Pentecostal Kilisesi'ne yönelik intihar eylemleri gerçekleştirdi. Ailenin gerçekleştirdiği saldırıları DAEŞ'le bağlantılı olduğu bilinen *Jemaah Ansharut Daulah*(JAD) adlı grup üstlendi. Saldırıların yaşandığı günün sonunda ise bir apartmanda dördüncü bir patlama daha meydana geldi. Patlamada terör eylemi hazırlığında olduğu düşünülen bir aileden üç kişi öldü. Polis, ailenin kilise saldırılarını yapan Oepriarto ailesiyle bağlantılı olduğunu açıkladı.

Ayrıca olaylardan bir gün sonra aynı şehirde bir polis merkezine iki motosikletle bombalı saldırı düzenlendi. Saldırıyı gerçekleştirenler beş kişilik bir aileydi. Patlamada dört polis memuru ve altı sivil yaralandı. Yaralı olarak hastaneye kaldırılan sekiz yaşındaki kızları hariç ailenin bütün bireyleri öldü.

"Endonezya'da yaşanan son bombalı saldırılar DAEŞ'in bölgedeki etkisini tekrar gündeme taşıırken intihar eylemlerinin yapılış biçimi yeni tartışmaları beraberinde getirdi."

Üst üste yaşanan bombalı saldırılar DAEŞ'in bölgedeki etkisini tekrar gündeme taşıırken intihar eylemlerinin yapılış biçimi de yeni tartışmaları beraberinde getirdi. Zira DAEŞ'in bölgedeki etkinliği biliniyordu fakat bu defa intihar eyleminin yöntemi farklıydı. Daha önceki saldırılar kadınlar ya da erkekler tarafından bireysel olarak gerçekleştirilirken bu defa çocuklar da eyleme dâhil edilmişti. Güvenlik güçlerinin çocukların üzerini aramamasının ve aileleri potansiyel suçlu olarak görmemesinin bu tür bir eylem gerçekleştirilmesinde etkili olduğu düşünülüyor.

Terör saldırılarında uygulanan yeni yöntem dikkate alındığında ailelerin nasıl olup da çocuklarıyla birlikte bu tür eylemler gerçekleştirdiği üzerine ayrıca kafa yorulması gerekiyor. Kilise saldırılarını gerçekleştiren Oepriarto ailesinin komşuları, baba ve annenin normal görünümüne sahip olduklarını ve hiçbir aşırı davranışta bulunmadıklarını hatta saldırıyı gerçekleştiren anne Puji'nin kan görmeye dayanmadığı için hemşirelik görevini bıraktığını söylüyor. Bu olayda gayet normal ve sıradan görünen bir annenin ve ailenin böylesine kanlı bir eylemi çocuklarıyla birlikte hangi şartlarda ve motivasyonla gerçekleştirdiği, cevaplanması gereken önemli bir soru olarak duruyor.

Depok Hapishane İsyanı ve JAD

Patlamalardan önce, 9 Mayıs günü, Depok şehrindeki hapishanede bir isyan girişimi yaşandı. Hücrelerinden kaçan mahkûmlar hapishanedeki beş özel kuvvet personelini öldürdü. Ardından personelin silahlarını alan yaklaşık 150 kişilik grup, bazı hücreleri ele geçirdi. 36 saat boyunca devam eden olayları üstlenen DAEŞ, hapishanede çekildiğini iddia ettiği görüntüleri yayınladı. Bu görüntülerde ellerinde silah olan teröristler örgüt bayrağı ile poz veriyordu. Yetkililer ise olayı yalanlayarak isyanın yemekle ilgili şikâyetlerden çıktığını açıkladı.

Bu resmî açıklama dışında olaydan birkaç gün önce JAD örgütüyle bağlantısı olduğu söylenen mahkûmların aynı hapishanede tutuklu bulunan liderleri Aman Abdurrahman ile görüşmek istedikleri ve olayların bu sebeple çıktığı iddiaları ise kamuoyuna yansdı.

JAD

DAEŞ'e bağlılığını ilan eden JAD, Oman Rochman olarak da bilinen ve hâlihazırda tutuklu bulunan Aman

Abdurrahman'dan etkilenecek kurulmuş yerel bir terör örgütü. Grup Abdurrahman'ı bir militan olmaktan ziyade ruhani bir lider olarak görüyor.

Terör eylemlerini Endonezya'ya hilafetin gelmesi için yaptığını açıklayan JAD, ABD'nin terör listesinde yer alıyor. Grup, Endonezya Ulusal Terörle Mücadele Dairesi tarafından Endonezya'daki "şu andaki en tehlikeli terör örgütü" olarak nitelendiriliyor.

Endonezya'da *Jemaah Islamiyah* örgütünün etkinliğinin azalması ardından bölgede 2015 yılından itibaren varlık gösteren JAD grubunun yapılanması hakkında pek fazla bilgi bulunmuyor. Farklı grupların bir araya gelmesiyle kurulan bu örgütün eylem yöntemleri ve insanları nasıl etkilediği ise örgüte dair araştırılması gereken konuların başında geliyor. Ayrıca grubun ruhani lideri olarak görülen Aman Abdurrahman'ın uzun yıllardır tutuklu olmasına rağmen grup üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu da bilinmiyor.

Aman Abdurrahman

Oman Rochman olarak da bilinen Aman Abdurrahman, Endonezya'daki DAEŞ destekçilerinin ruhani lideri olarak görülüyor. 2010 yılından bu yana tutuklu olmasına rağmen Abdurrahman'ın örgüt üzerinde etkisi olduğu iddia ediliyor.

İlk öğretimini yatılı okulda tamamlayan Aman Abdurrahman lisans eğitimini Suudi Arabistan bağlantılı *Lembaga Ilmu Pengetahuan Islam dan Bahasa Arab/LIPIA*'da (Endonezya İslami ve Arap Koleji) aldıktan sonra mesleki kariyerine üniversitede ve diğer akademik kurumlarda öğretim görevlisi olarak devam etti ancak radikal düşünceleri sebebiyle 2000'li yılların başında görevinden alındı. 2004 yılında bomba yapımı ve terör eylemleri nedeniyle yedi yıl hapis cezasına çarptırılan Abdurrahman, cezasının dört yılını tamamladıktan sonra serbest bırakıldı.

2009 yılında *Jemaah Islamiyah* için yasa dışı bir eğitim kampı kurmaktan tekrar suçlu bulunan Aman Abdurrahman, 2010 yılından itibaren yüksek güvenlikli bir cezaevinde tutuluyor. Ayrıca DAEŞ'in 2016 yılındaki saldırılarının planlayıcısı olduğu gerekçesiyle yargılanmasına devam edilen Abdurrahman'ın son patlamalarla da ilgili olduğunu savunan savcılar, Abdurrahman için ölüm cezası talebinde bulundular.

Aman Abdurrahman'ın eğitim aldığı okulların veya bulunduğu diğer kurumların radikalleşme sürecine etkisi olup olmadığına dair kesin veriler bulunmazken, Endonezya'da özellikle 11 Eylül olayları ile tırmanan süreçte medrese ve İslami okulların hatta camilerin dahi hedefte olduğu görülüyor. Bu noktada Endonezya'nın terörle mücadele sürecinde bilhassa İslami eğitim veren yapılara yaklaşımı ve bunlara karşı aldığı tedbirlerle bu tarz örgütlere katılım noktasında artan eğilim arasındaki orantının dikkatle irdelenmesi gerekiyor.

Terörle Mücadele

Endonezya'nın terörle mücadelesi özellikle 2000'li yıllardan itibaren yoğun bir şekilde devam ediyordu. Ülkedeki en etkili terör grubu ise el Kaide bağlantılı *Jemaah Islamiyah* idi. Grubun en sarsıcı eylemi 2002 yılında gerçekleştirilen ve 202 kişinin öldüğü Bali saldırısıydı. Örgütün bir diğer kanlı eylemi ise 2009 yılında 9 kişinin hayatını kaybettiği saldırıydı. 2000 yılından 2011 yılına kadar *Jemaah Islamiyah* tarafından 11 saldırı gerçekleştirildi. Ancak silahlı kuvvetler bu süreçte düzenledikleri operasyonlarla örgütün etkinliğini azalttı.

Terör Yasası

Ülkedeki patlamalar terör yasası ve silahlı güçlerin yetkilerinin yeniden tartışılmasına neden oldu. Daha önce hazırlanan yasa, terörizm tanımı ve orduya verilen yetkiler sebebiyle parlamentoda kabul edilmemişti. Son patlamaların ardından açıklama yapan Cumhurbaşkanı Joko Widodo, 2016 yılından bu yana parlamentoda bekleyen terör yasasının yürürlüğe girmesi gerektiğini söyledi. Widodo, bekleyen yasanın haziran ayına kadar parlamentodan geçmemesi durumunda geçici bir yasa yapacağını da bildirdi.

Açıklamanın ardından söz konusu terör yasası 25 Mayıs 2018 tarihinde onaylandı. Yeni yasa, polise, terör zanlılarını 21 gün boyunca gözaltında tutma ve ihtiyaç duyulursa bunu 200 güne kadar uzatma imkânı veriyor. Yasaya göre ayrıca patlayıcı madde ve silah kaçakçılığı sebebiyle yakalananlar da ölüm cezasıyla yargılanabilecek.

Uzun süredir bekleyen yasanın patlamaların hemen ardından onaylanması, bazı tepkileri de beraberinde getirdi. Endonezya İnsan Hakları Ulusal Komisyonu Başkanı Ahmad Taufan Damanik, askeriyenin "terörle mücadele" operasyonlarına doğrudan katılımını sağlamanın yanlış bir yaklaşım olduğunu söyledi. Yasadaki muğlak ifadeler sebebiyle tehdit olarak görülen herhangi bir gruba müdahalenin önünün açıldığı tartışmaları ise devam ediyor.

İlk DAEŞ Saldırısı

Ocak 2016'da başkent Cakarta'da patlamalar ve silahlı saldırılar sonucu dört sivil hayatını kaybetti. Bu, ülkedeki DAEŞ bağlantılı ilk saldırıydı ve JAD örgütü tarafından üstlenilmişti. Bu saldırılardan sonra örgütün bölgedeki propaganda faaliyetleri yaygınlaşmaya başladı. 2017 yılında dönemin Genelkurmay Başkanı Gatot Murmantyo, örgütün bütün bölgelere yayıldığını ve 30 farklı grubun örgüte bağlılık yemini ettiğini bildirdi.

Son saldırıların ardından açıklama yapan hükümet yetkilisi Moeldoko ise 1.500'e yakın kişinin savaşmak için Suriye'ye gitmeye çalıştığını veya gittiğini söyledi. Ayrıca Endonezya vatandaşı 590 kişinin hâlâ Suriye'de olduğunu ve bu ülkede 103 Endonezya vatandaşının öldüğünü belirtti. Ülke içinde DAEŞ'le bağlantılı olduğu düşünülen yabancı uyruklu 539 kişinin sınır dışı edildiğini söyleyen Moeldoko, bu kişilerin hangi ülkelerden olduğunu ise açıklamadı.

Endonezya'da şimdiye kadar 800 terör örgütü üyesi tutuklandı, 100'den fazla örgüt üyesi de operasyonlarda öldürüldü. Ancak örgüte karşı verilen mücadele ülkedeki terör etkinliğini azaltmak için yeterli olmadı.

Kaynakça

<https://www.theguardian.com/world/2018/may/19/indonesia-blasts-surabaya-family-from-good-neighbours-suicide-bombers>
<https://www.straitstimes.com/asia/se-asia/590-indonesians-still-in-isis-territory>
<https://www.nytimes.com/2018/05/09/world/asia/indonesia-isis-hostages.html>
<http://time.com/4816005/indonesia-islamic-state-isis/>
<https://www.aljazeera.com/news/2018/05/indonesia-passes-controversial-anti-terror-laws-fight-isis-180525055635674.html>
<http://www.bbc.com/news/world-asia-44105279>
<https://edition.cnn.com/2018/05/14/asia/jad-indonesia-terror-intl/index.html>